БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 249 (6469)
ОКТЯБРИИН 20
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

КПСС-эй Бурят-Монголой Обкомой VII пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Һаяхан КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой VII пленум болобо.

Пленум ээлжээтэ XX Областной партийна конференци зарлаха тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, XX Областной партийна конференциие 1957 оной декабриин 21-дэ зарлаха гэжэ тогтоогоо.

Конференци дээрэ иимэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ гэжэ пленум баталаа:

КПСС-эй Обкомой тоосоон;
шалгалтын комиссиин тоосоон;
КПСС-эй Обкомые һунгалга;
шалгалтын комиссие һунгалга.

XX Областной партийна конференцидэ делегадуудай хабаадалсаха иимэ нормо пленум тогтообо: КПСС-эй 45 гэшүүнһээ шиидхэхэ голостой нэгэ делегат, КПСС-эй гэшүүндэ 45 кандидадһаа зүбшэхэ голостой нэгэ делегат.

Улан-Удын городской партийна организациһаа Областной партийна конференцидэ хабаадалсаха делегадуудые районно партийна конференцинүүд дээрэ һунгаха гэжэ шиидхэгдэбэ.

НОМ ТАРААЛГЫН ҺАРА

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдан, советскэ номуудые олоной дунда тарааха бүхэроссин һара байгша оной ноябриин 1-һээ декабриин 1 хүрэтэр үнгэргэгдэхэнь. Энээнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй обком эндээ иимэ һара үнгэргэхын тулада республиканска комисси баталба. Энэ комисси мүнөө эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Уридшалан хараалагдаһан түсэбэй ёһоор һара соо книготоргын зүгһөө хэдэн олон киоск нэмэжэ нээгдэхэ, стол, адяар дээгүүр ном табижа худалдалга эмхидхэгдэхэ юм. Мүн номуудые эмхи зургаануудта абаашажа худалдаха хүнүүд томилогдохо байна. Гадна, Бурмонкоопсоюзшье номой магазин, киоск нэмэжэ нээхэ юм.

Үнгэргэгдэхэеэ байгаа һарын зорилго юуб гэхэдэ, советскэ номуудые, илангаяа Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа хэблэгдэһэн номуудые арад зондо олоор тарааха, тиихын тулада ажалшадай дунда хөөрэлдөө, лекцинүүдые эмхидхэхэ, энэ хэрэгтэ хото, хүдөөгэй эдэбхитэдые олоор хабаадуулха ябадал болоно. Ном тараалгада республикын культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, профсоюзна, комсомольско организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд, уранзохёолшод, уранзураашад, багшанар болон элдэб мэргэжэлтэд эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсаха ёһотой. Тэдэнэр советскэ номуудай хүмүүжүүлхы удхашанар тухай ажалшадта ойлгуулха, номууд тухай хөөрэжэ үгэхэ зэргэтэй.

Ном тарааха һарын үедэ городуудта, хүдөө нютагуудта уранзохёолшодтой, уранзураашадтай, композиторнуудтай уншагшадые уулзуулха, вечернүүдые үнгэргэхэ шухала. Мүн ном худалдагшад, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд уншагшадай урда тоосоогоо хэхэ ёһотой. Октябриин алдарта 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан политическэ, уранһайханай литература тараахын хажуугаар мүн промышленностиин, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай бэшэгдэһэн номуудые олоор худалдаха хэрэгтэй.

Энэ һара соо хэгдэхэ үшөө нэгэ шухала юумэн хадаа бурят-монгол хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн, мүн оршуулагдаһан номуудые улам олоор тарааха ябадал болоно. Мүнөө үедэ иимэ номуудые ажалшадта худалдалга тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Зарим аймпотребсоюзуудай магазинуудынь бурят, мүн оршуулагдаһан номуудые элеэр табижа, һайнаар худалдахын орондо, склад соогуураа даража гү, али наймаанда гаргабашье, хүнэй харахын аргагүй газарта табижархинхай байдаг. Мүн книготоргыншье зарим магазинуудай хүдэлмэрилэгшэд иимэ номуудые худалдаха түсэбөө һараһаа һарада дүүргэдэггүй байха юм. Улан-Удын номой нэгэдэхи магазин илангаяа муугаар хүдэлдэг. Энэ магазинай хүдэлмэрилэгшэд уншагшадтай холбоо барисаа байгуулжа үшөө шадаагүй, ном тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэггүй шахуу. Эдэнэр ном худалдаха элдэб янзын дүй дүршэл хэрэглэнгүй, имагтал магазин соохоноо ном худалдадаг заншалтай. Харин, тиихэдэ мүн Улан-Удын номой дүрбэдэхи магазинай хүдэлмэрилэгшэд худалдаа наймаанай түрүү арга шудалан, ажалдаа хэрэглэдэг, уншагшадтай хододоо уулзадаг, тэдэндэ хэрэгтэй номуудыень оложо үгэхые оролдодог байха юм. Тэрэнэй ашаар энэ магазин ном худалдаха 9 һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Хүдөө нютагуудта ном тараалга үнгэргэхэдөө нүүдэл наймаа эмхидхэлгэдэ ехэхэн анхарал хандуулха, холын фермэ, гүүртэнүүдтэ ошохо шухала. Бодото байдалые хараад үзэхэдэ, холын олохон фермэ, гүүртэ, отаралуудта хүдэлжэ байһан хүнүүд номоор хододоо дуталдадаг, абаха гэхэдээ дуратай зохёолнуудаа оложо ядадаг байха юм. Хэжэнгын, Сэлэнгын, Яруунын, Зэдын ба бусад аймагуудай колхозуудай хэдэ хэдэн фермэнүүдтэ культбаза, улаан булан биишье һаа, тэндэнь малшадай һонирхожо уншамаар номууд тон хомор. Иимэ баримтанууд ондоошье нютагуудта олон ушардаг. Тиимэһээ ном тарааха энэ һарын үедэ колхозуудай правленинүүд һони һонин номуудые олоор худалдан абажа, клуб, улаан булан, культбазануудта үгэхэ ёһотой.

Мүн энэ һаратай нэгэн доро байгша оной ноябриин 5-һаа 9 хүрэтэр ном худалдаха һайндэрэй дэлгүүр (базар) эмхидхэгдэхэ байна. Үнгэргэгдэхэеэ байгаа эдэ хэмжээ-ябуулгануудые зүбөөр эмхидхэбэл, нилээд һайн аша үрэтэй байхань дамжаггүй. Һарын, мүн дэлгүүрэй үедэ уншагшадай оруулһан дурадхалнууд, һанамжануудые ханамжатайгаар шагнажа, саашадаа хүдэлмэрэе бүри һайжаруулха, ажалшадтай ёһотой һайн холбоо барисаа байгуулха, тэдэнэй эрилтэнүүдые хараадаа абаха гээшэ ном наймаалдаг хүнүүдэй шухала зорилго болоно.

Манай республикын номой, мүн Бурмонкоопсоюзай магазинуудай хүдэлмэрилэгшэд ном тараалгаар яһала дүршэлтэй болоо. Тэдэнэр энээнһээ урда тээшье ном тараалгын һара үнгэргэлгэдэ хабаадаһан байна. Урдынгаа энэ дүршэлые хэрэглээд, мүн дутуунуудһаа тобшолол хээд байхадаа, мүнөө жэлдэ үнгэргэгдэхэеэ байгаа һарые ном тараагшаднай һайнаар эмхидхэжэ шадаха байһандань найдагдана.

Ном тараалгын һарада хото, хүдөөдэ һайнаар бэлэдхэжэ, энэ хэмжээ-ябуулгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ олониитые хабаадуулха, номой худалдаа эмхидхэгшэдтэ туһалха гээшэ нютагуудтахи партийна, советскэ, комсомольско, профсоюзна организацинуудай уялгань болоно. Мүнөө үедэ энээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хаа хаанагүй үргэн далайсатайгаар ябуулха шухала. Түбхын түрүүндэ магазинуудай гэрнүүд, киоскнуудые бэлдэхэ, ном табиха стол, адяар олоор хэхэ, наймаалагшадые олохо, бии байһан бүхы номуудые бүридхэжэ, бэлэн болгохо, илгаха шухала.

Бурят-Монголой АССР гүрэндэ таряа, һү, ноохо тушааха, худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ

Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэн, таряа тушааха гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид, октябриин 16-да 101,6 процент дүүргэбэ. Түсэбһөө гадуур 665 мянган пүүд тарян гүрэндэ тушаагдаһан, худалдагдаһан байна.

Республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ ноохо тушааха түсэбөө мүн лэ болзорһоонь урид 111,9 процент дүүргээ. Хамта дээрээ 2944 тонно ноохон тушаагдаа. Энэнь нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 698 тонноор ехэ. Түсэбһөө гадуур 315 тонно ноохон тушаагдаһан, худалдагдаһан байна. Һү бэлэдхэхэ, худалдаха түсэбөө болзорһоо урид 130,5 процент дүүргэбэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 17141 тонн ехэ һүн гүрэндэ тушаагдаһан, худалдагдаһан байна.

Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэхын, 1958 оной тарилгада элбэг хүрэхэ үрэһэ хаахын, мяха болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудай бэлэдхэлэй гүрэнэй түсэбые дүүргэхын түлөө республикын колхозууд, МТС болон совхозууд, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд мүнөө үедэ шадалаараа шармайн оролдожо байна.

СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ НҮХЭР К. ВОРОШИЛОВТА
СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ НҮХЭР Н. ХРУЩЕВТО
СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ НҮХЭР Н. БУЛГАНИНДА

Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар найман жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэдэй ёһоор бидэниие амаршалһанайтнай түлөө Таанадта, Таанадаар дамжуулан агуухэ совет арадта, Советскэ Союзай Коммунистическэ партида болон Советскэ Правительстводо хитад арадай, Хитадай Коммунистическэ партиин болон Хитадай Арадай Республикын Правительствын зүгһөө үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнэбди.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин нээһэн дардам арюун замаар дабшажа, арадай-демократическа революци бэелүүлхэдэнь, социализм байгуулхадань хитад арадта совет арад тон ехэ туһаламжа үзүүлдэг, мүн хитад арадта хододоо хүндэтэй һайханаар хандадаг байна. Хитад арад совет арадай ахадүүгэй хани барисаае хододоо юунһээшье үлүүгээр һанажа ябаха, мүн социалистическэ революциин болон социализм байгуулгын алдарта хэрэгые илалта түгэлдэрөөр дүүргэхын тулада совет арадай революци хэхэдээ, социализм байгуулхадаа олоһон үнэтэ дүй дүршэлые саашадаашье үсэд нэтэрүүгээр шудалан үзэдэг байха юм.

800 миллион зонтой Хитадай болон Советскэ Союзай арадуудай агуухэ нэгэдэлынь Советскэ Союз түрүүтэй социализмын лагериие нэгэдүүлэн жагсааха шухала хүсэн, бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдалай хүсэтэ түшэг тулгууринь болоо. Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал тогтонижоруулхын, хүн түрэлтэниие бүри урагшань дабшуулхын түлөө эб найрамдалые хүсэгшэ дэлхэйн бүхы оронуудые болон арадуудые нэгэдүүлхын тулада бидэнэр хододоо совет арадтай хамта тэмсэхэбди.

Арадайнгаа агуухэ һайндэрые халуунаар тэмдэглэхэ зуураа, Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе совет арад онсо ехэ илалтануудые туйлан, үзэгдөөгүй урма баяртайгаар угтажа байна гэжэ бидэнэр айхабтар ехээр баярлан харанабди. Энээнтэй дашарамдуулан, коммунизм байгуулха болон бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хамгаалха хэрэгтээ бүри ехэ амжалта туйлахыень совет арадта хүсэнэбди.

Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ, Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ
МАО ЦЗЭ-ДУН

Арадай Түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай Суглаанай Саг Үргэлжын Комитедэй Түрүүлэгшэ
ЛЮ ШАО-ЦИ

Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Премьер
ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙ

1957 оной октябриин 15.
Пекин.

СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТР НҮХЭР А. ГРОМЫКОДО

Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар найман жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэдэй ёһоор амаршалһанайтнай түлөө, нүхэр Министр, Танда үнэн зүрхэнэй амаршалга эльгээхыемни зүбшөөгыт.

Хитадай болон Советскэ Союзай арадуудай агуухэ хани барисаан бүхы дэлхэйн аюулгүй байдалые, мүн эб найрамдалые хамгаалха түгэс ехэ хүсэн болонхой. Бидэнэр оронуудайнгаа хани барисаае, холбоо харилсааень саашадаа улам бэхижүүлхэбди, мүн дэлхэйн бусад оронуудтай нүхэдэй ёһоор харилсахын, бүхы дэлхэй дээрэ үни удаан саг соо энхэ тайбан байдал мандуулхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохобди.

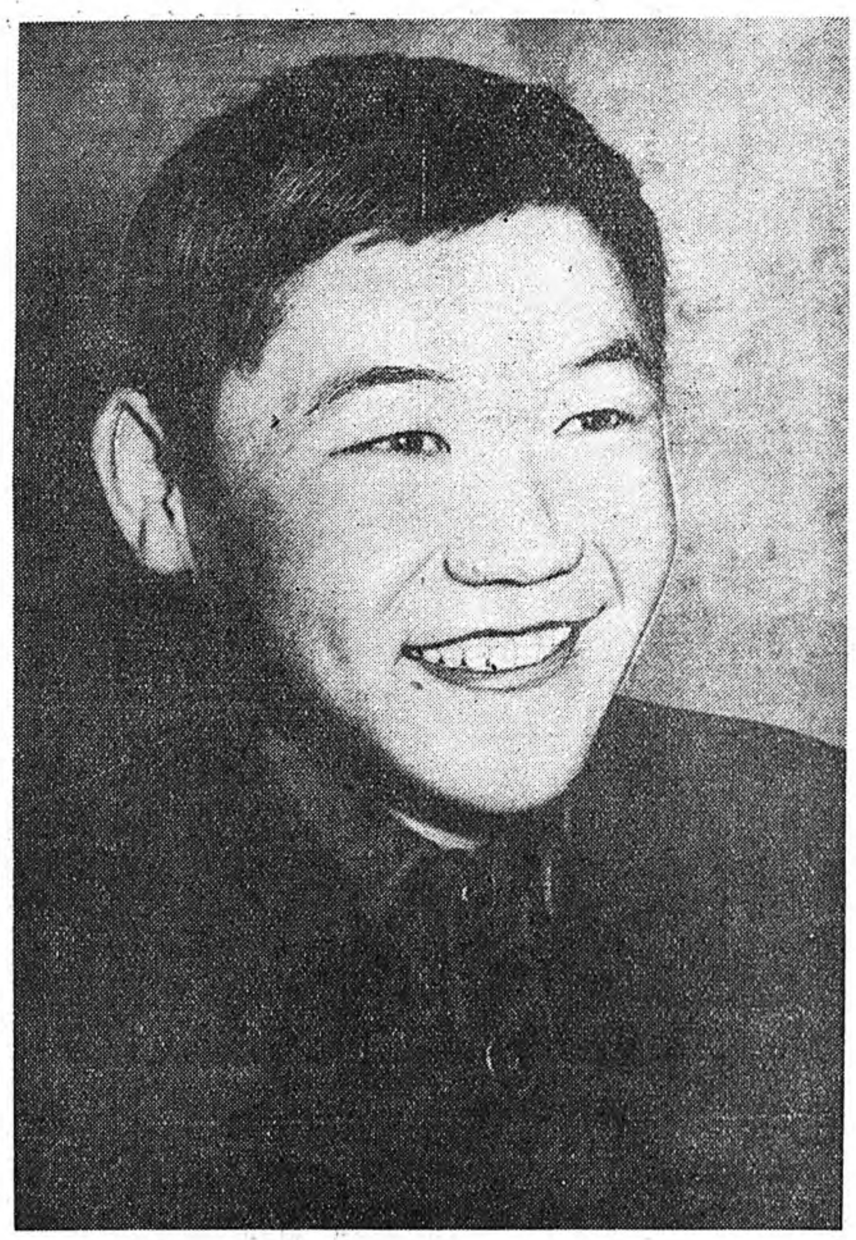
Хитадай Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр
ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙ.

1957 оной октябриин 15.
Пекин.

Хэмэл одомнай бүмбэрсэг дэлхэйе 200-гаад дахин тойробо

Октябриин 19-нэй үглөөгүүр 6 часта хэмэл одон, мүн тэрэнэй ракетэнь бүмбэрсэг дэлхэйе 213 дахин тойрожо, 9 миллион 350 мянган километр ябаба.

Октябриин 19-нэй үглөөгүүр ракетэнь одонһоо 24 минутаар гү, али 11 мянган километрээр түрүүлжэ ябаа. Октябриин 19-нэй үдэшэлэн ракетэ 27 минутаар гү, али 12 мянга 400 километрээр түрүүлхэ байна.

«Эрэ хүн зориһондоо» гэдэгтэл Цыден хүбүүн халат үмдэжэ һаалишан болоһоор хоёр жэлһээ үлэжэ байна. Энэ хугасаа дотор һаалишанай мэргэжэлые абьяастайгаар шудалжа, мүнөө совхозой һаалишадай дунда түрүүлжэ гаранхай. 1957 оной 9 һарын туршада үнеэн бүриһоо 2401 литр һү һааба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бичурын совхозой эрхим һаалишан Цыден Цыбикжапов.

А. Истоминай фото.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Я. И. Русаковые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Түрэһөөр 80 наһа гүйсэһэнтэйнь, мүн 65 жэлэй туршада олониитын-политическэ ажал-ябуулга эрхилжэ хүдэлмэрилһэнтэйнь дашарамдуулан, нүхэр **Русаков** Яков Ивановичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
П. ЧЕПАРИН

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан. 1957 оной октябриин 16.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурят-Монголой хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр К. М. Крамые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, РСФСР-эй Габьяата агроном нүхэр К. М. Крамай түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь, мүн 50 жэл хүдэлмэрилһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһыень тэмдэглэн, нүхэр **Крам** Кирилл Мартыновичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
П. ЧЕПАРИН

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан. 1957 оной октябриин 16.

Урган хүбилнал Улан-Удэмнай

МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТҮБ ХОТО

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын Соведүүдэй байшангай дэргэдэхи скверик харагдана.

И. Денисовэй фото.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД! ОРООҺО ТАРЯАНАЙ АЖАХЫЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГТЫ!

(Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудһаа)

1957 оной таряа хуряалга дээрэ республикын механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд

Таряае амяарлан хуряаха арга эгээл һайн дүй дүршэл гэжэ тодоронхой. Комбайнаар хуряагшада орходоо Сибириин эрхэ байдалда таряа хуряалгые 10—12 үдэрөөр урид эхилхэдэ боломоор гэжэ энэ арга харуулна. Энэ арга хэрэглэхэдэ хуряалгын хүдэлмэриин болзор нилээдгүй ехээр хороогдохо, тарянай гээлтэ бага болохо ба тараан ехээр абтаха болоно.

Иннокентий Николаевич Жарников.

Лафетнэ жаткаар сезон соо 400 гектарһаа дээшэ таряа хадаһан машинистнууд

Фамили, нэрэ, обог	МТС-эй нэрэ	Хадагдаһаниинь (га)	Тэрэ тоодо хадагдаһан таряае суглуулһаниинь (га)
Жарников И. Н.	Ехэ-Кударын	1127	327
Андреев А. П.	Ехэ-Кударын	1045	427
Кривогорницын И. Ф.	Ехэ-Кударын	915	243
Улаханов Д. Ц.	Ехэ-Кударын	900	400
Жамсуев Дарма	Бургалтайн	800	200
Дагбаев Цырен	Цагаан-Усанай	734	—
Вершинин П. А.	Үшөөтэйн	701	—
Даржаев М. Д.	Боргойн совхоз	669	30
Мусоргалиев Нурей	Хонхолойн	600	—
Зарипов Матвей	Хонхолойн	580	—
Доржиев Тугден	Цагаан-Усанай	574	—
Банзаракцаев С. Д.	Ториин	561	100
Убугунов Жигжит	Бургалтайн	560	—
Гармаев Лубсанцырен	Үшөөтэйн	558	—
Хлебников И. Е.	Хамнигадайн	527	—
Цыцыков Тамжан	Сүхын	523	157
Могильников Н. П.	Сүхын	510	240
Басанов В. Б.	Бичурын совхоз	480	—
Лосев Н. И.	Ториин	477	—
Тайшихин Ф. А.	Хамнигадайн	474	—
Будадоржиев Дамдин	Сүхын	468	21
Попков В. И.	Түнхэнэй	437	92
Цыренов Санжи	Баргажанай	429	—
Черепанов Л. Я.	Погранична	420	—
Бамбуев Ч. Б.	Погранична	400	—

Сезон соо 400 гектарһаа дээшэ таряа хуряаһан комбайнернууд

Фамили, нэрэ, обог	МТС-эйнь нэрэ	Комбайниинь	Хуряаһаниинь (га)	Тэрэ тоодо жаткаар хадаһаниинь (га)
Рязанов И. А.	Курбын	хоёр «С-6»	700	—
Коробенков А. П.	Охин-Булагай	«С-6»	554	—
Жамбалов Д. Б.	Үшөөтэйн	«С-4»	538	—
Цыремпилов Ц-Д.	Бичурын совхоз	«С-4»	530	—
Бурцев Павел	Баргажанай	«С-6»	527	—
Ковалевский М. И.	Сүхын	»	511	202
Султумов Бимба	Бичурын совхоз	»	500	—
Эрдынеев Б-Нима	Бичурын совхоз	»	500	—
Шваров Никита	Бага-Куналейн	»	497	—
Козлов А. В.	Курбын	»	460	—
Бальжинимаев Б.	Бичурын совхоз	»	460	—
Тетерин Г. П.	Бага-Куналейн	»	459	—
Вершинин Л. И.	Үшөөтэйн	«С-4»	450	—
Будаин Дарма	Баргажанай	«С-6»	442	—
Тимофеев Е. Л.	Тарбагатайн	»	438	—
Плюснин И. И.	Цагаан-Усанай	»	433	—
Гаськов Н. А.	Цагаан-Усанай	»	427	—
Кумов В. И.	Жэрэмэй	»	422	—
Санжиев Д. Н.	Бичурын совхоз	»	420	—
Сукнев И. Ф.	Погранична	»	420	—
Вершинин М. В.	Үшөөтэйн	«С-4»	420	—
Любовников М.	Баргажанай	«С-6»	415	—
Подгорный С. Я.	Түнхэнэй	»	410	156
Попов А. С.	Түнхэнэй	»	408	102
Щербаков В. Г.	Жэрэмэй	»	406	—
Дорофеев С. Е.	Жэрэмэй	»	402	—
Шульгин Г. В.	Кяхтын совхоз	»	400	—
Коршунов А. П.	Хонхолойн	»	400	—
Шолохов В. П.	Хонхолойн	»	400	—

Олон зоной хүсөөр ургуулагдаһан орооһо таряагаа богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө энэ жэлдэ механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй ажалай дүнгүүд эндэ толилогдобо. Энээн дээрэһээ харахада машина техникын оньһые эрхимээр шудалһан, мэргэжэл ехэтэй болоһон, ажалдаа абьяастай механизаторнууд республикын МТС болон совхозуудта олон байна.

Һүүлэй 2—3 жэлэй туршада республика дотор хуряалгын шэнэ түрүү арга — амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэгдэжэ эхилээ. Мүнөө жэл гансахан МТС-үүдэй хүсөөр 133874 гектар таряан амяарлан хуряагдаа гэхэ гү, али бүхы хуряагдаһан тарянай дүшэ гаран процентнь болоно.

Амяарлан хуряалгын онол аргые эрхимээр шудалһан Кударын аймагай Ехэ-Кударын МТС-эй солото комбайнер — лафетнэ жаткын машинист Иннокентий Николаевич Жарников жэлһээ жэл бүри ажалай амжалта туйлана. Хэрбээ нёдондо жэлдэ нүхэр Жарников сезон соо 909 гектар таряа амяарлан хуряаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ тэрэнээ 1127 гектарта хүргэбэ. Тиигэжэ Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ сезон соо 1100 гектар таряа амяарлан хуряаха гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Ажалай энэ амжалта туйлахадань тракторист Михаил Жарников, комбайнерай туһалагша Георгий Жарников гэгшэд хамһалсаһан байха юм.

Республикын суута комбайнер—лафетнэ жаткын машинист Иннокентий Жарниковай жэшээгээр ажаллажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан механизаторнууд олошорбо. Тус МТС-эй комбайнернууд Афанасий Петрович Андреев, Изот Федосеевич Кривогорницын, Доржи Цыреторович Улаханов гэгшэд нүхэр Жарниковһаа дутуугүй ажалладаг болонхой.

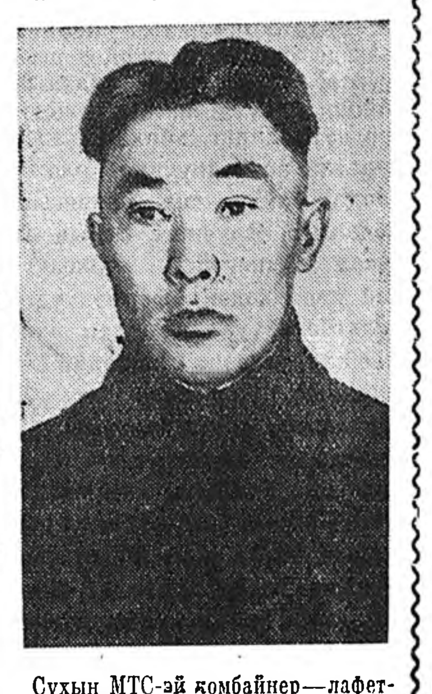
Түрүү механизаторнуудай дүй дүршэлые хэрэглэжэ, Үшөөтэйн МТС-эй залуу машинист Петр Афанасьевич Вершинин түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байбашье, лафетнэ жаткаар сезон соо 701 гектар хадаа. Тиигэжэ абаһан уялгаяа сүм дүүргээ.

Иимэ амжалтануудые түрүү механизаторнууд бэлэхэнээр туйлаа бэшэ. Нэн түрүүн тэдэнэр машина, комбайнынгаа оньһые һайса ойлгоһон, хуряалгын халуун үедэ үдэр һүнигүй ажаллаһан, техникынгээ хойноһоо һайса харуулга хэдэг байна бшуу.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн механизаторнуудта алдар соло!

Ехэ-Кударын МТС-эй комбайнер — лафетнэ жаткын машинист **Изот Федосеевич Кривогорницын.**

Сүхын МТС-эй комбайнер—лафетнэ жаткын машинист **Тамжан Бадирович Цыцыков.**

Үшөөтэйн МТС-ай лафетнэ жаткын машинист **Петр Афанасьевич Вершинин.**

ҮБЭЛЫЕ УГТАХААР БЭЛЭН

Дээдэ Юрөө гэжэ газарта байрладаг һаалиин үнеэдэй гүүртэ Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз соогоо түрүү, һайн гүүртэнүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог. Энэ гүүртын һаалишад мүнөө жэлдэ һү һаляа бүришье дээшэлүүлээ юм.

Үбэлжөөнэйнь байра типовой, тугалнуудайншье байра аятай зохид.

Мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үедэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ һү һааха гэжэ шиидэһэн колхозойхид малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ абаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо энэ гүүртын үнеэдтэ 2 дахин ехэ шүмэтэ тэжээл—силос дарагдаһан байна, мүн үбһэ, зелёнко нёдондонойхиһоо һураггүй ехээр бэлдэгдээ. Үбһэ, зелёнкын, солоомын хахадынь шахуу малай үбэлжэхэ газарта зөөжэ асарагдаа.

Дээдэ Юрөөгэй һаалиин үнеэдэй байра мүнөө дулаалагдажа, заһабарилагдажа дүүрэбэ. Эндэхи байрануудые 63 наһатай колхозник Ганжур Дылыков һайн шанартайгаар заһабарилһан байна. Колхозой барилгашад эндэ бани, малшадай һууха гэрнүүдые баряа. Һаалишад болон гүүртын бусад малшад һууха гэрнүүдээ өөһэдөө заһабарилһан, дулаалһан байха юм. Малшадай һууха гэрнүүд бултадаа сагаадагдажа, сэбэрлэгдэжэ, бэлэн болгогдонхой.

Һү ехээр һаахын түлөө аймаг, республика дотороо дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон энэ гүүртын һаалишад мүнөө жэлэй түрүүшын 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1510 литр һү һаажа, һү һааха жэлэйнгээ түсэбые 87 процент дүүргээ. Зарим түрүү һаалишад, жэшээлхэдэ, һаалишан Бадмадари Бубеева үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1718 литр һү һаажа, жэлэйнгээ түсэбые 100,3 процент дүүргээ. Һаалишан Ксения Рябова үнгэрэгшэ һаранuудта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1677 литр һү һаажа, жэлэйнгээ түсэбые 136 процент дүүргээ. Энэ һаалишан жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө һү һаалгые 2 мянган литртэ хүргэхэ уялга абанхай. Жэл үлүүтэйхэн саг соо һаалишанаар ажаллажа байһан комсомол басаган Дулма Тучинова һү һааха жэлэйнгээ түсэбые 15[illegible] процент дүүргэнхэй.

Эндэхи һаалишад үнеэдһээ гансашье ехэ һү һаахын түлөө бэшэ, мүн үнеэдэйнгээ һү үдхэрүүлхын түлөөдэ оролдоно. Мүнөө гүүртын үнеэдһээ дунда зэргээр 4,2 процент тоһолигтой һүн һаагдана.

Гүүртын 80 гаран тугал бултал тобир һайнууд.

Иигэжэ энэ гүүртынхид үнгэрэгшэ зундаа һү ехээр һаахын тулада шангаар тэмсэжэ, хүдэлмэридөө бараг һайн амжалта туйлаад, үбэлжэлгээ һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа байна. Үбэлэй һаранuудта тэдэнэр зунайхиһаа дутуугүй ехэ һү һааха зорилготой.

В. Бадашкеев.

РЕЙДОВЭ ШАЛГАЛТА

Саг ойртоо, шамдахаар болоо

(Хориин МТС-эй харьяата зарим колхозууд малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлэн бэшэ)

Намарай саг дүүрэхэ тээшээ боложо, үбэлэй хүйтэн газаа орожо ерэбэ. Энэ жэлдэ шара набшын халуун шараашьегүй һаа, октябрь һара соо яһала урин дулаан, сэлмэг наратайшье байгаа. Урагшатай бүтээсэтэйгээр ажалладаг газарта тараан үни хуряагданхай, үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэгдэжэ амбаарта хаагданхай, үргэн дэлгэр полинуудай солоомо, зелёнко һүрилэгдэжэ хорёологдонхой. Түрүү колхозой малшад заһагдаһан, дарагар дулаан байрануудтаа зөөжэ түбхинэнэ. Тэдэнэр мүнөө үбэлдөө адуу малаа атар тарганаар ондо оруулжа, ойртон байһан Агууехэ Октябриин алдарта 40 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ туйлаһан амжалтануудаа улам саашадань арьбадхахаар зэһэнхэй. Жэшээлхэдэ, «Улаан Одон» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыбикжапов Д. Ц.) энэ жэлдэ малай үбэлжэлгые түгэс һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа, тэрэниие эмхитэйгээр эхилхэнь. Тус колхоз һаамхай үнеэдээ, эхэ хонидоо булгыень типовой түхэлэй, хүсэд дулаалагдаһан байрануудта үбэлжүүлхэнь. Мүн һубайшье малынь дулаан байрануудаар хангагданхай. Энэ жэлдэ урданайхиһаа һураггүй элбэг ехэ үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл бэлэдхэгдээ, тиигээд малай байрануудта хуу шэрэгдэнхэй юм.

Тус колхоз малайнгаа үбэлжэлгые жэл бүхэндэ бэлэдхэл һайнтайгаар угтажа, эмхитэйгээр үнгэргэдэг хадаа малһаа ашаг шэмэ абалгые эрид ехэ болгоно. Мүнөө жэл энэ колхоз хонин бүриһөө 3 килограмм шахуу нооһо хайшалаа, тиихэдэ 9 һара соо үнеэн бүриһөө 1200 гаран литр һү һаагаад байна. Энээнһээ бүри ехэ амжалта туйлаһан хонишод, һаалишад тус колхоздо олон юм.

Мүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Баянов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Дамбаев) малайнгаа үбэлжэлгэдэ муу бэшээр бэлэдхээ.

Гэхэ зуура, МТС-эй харьяата колхозууд бултадаа малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхээ гэхын аргагүй. «Улаан Одон» колхозтой хүршэ «Путь к коммунизму» колхоздо гү, али Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозһоо Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь Сталина» колхозуудта ошоходо тад ондоо байдалтай.

«Путь к коммунизму» колхоздо малайнь байра задагай зайдан, дулаалагдаашьегүй байна. Мүн адуу малаар олохон Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ тэжээл тон багаар бэлэдхэгдэһэн мүртөө хүсэд һүрилэгдэжэ, хоройлогдоогүй үригдэнэ, зелёнко, солоомоншье суглуулагдангүй талаар дүүрэн хэбтэнэ.

Бүхы дээрээ МТС-эй харьяата колхозуудта хадагдаһан 2811 гектар зелёнкын мянган гектарынь һүрилэгдөөгүй бухалаараа, зарим газарта ваалаараашье, тармагдаашьегүй хэбтэнэ. Мүн поли дээрэхи солоомын хахадыншье һүрилэгдөөгүй.

Хориинхид малайнгаа үбэлжэлгэдэ эртээнһээ бэлэдхэдэггүй, харин хүйтэнэй газаа орожо, газар уһанай янгинаса хүрэхэдэ энэ хүдэлмэриие эхилдэг заншалтай болошонхой. Эгээл тиимэһээ орьёл торьёл хадануудай оройн сэбдэг хүйтэн саһаар хушагдаад сайража, гол нугада хүйтэнэй буухаяа байбашье, эндэхид мүнөө баһал задагай зайдан һууһаар.

«Путь к коммунизму» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Сущиков М. В.) малай нэгэшье байра үбэлдэ бэлэн бэшэ юм. Илангаяа хонидой байранууд заһагдажа, дулаалагдаагүй, шэбхэ аргалынь малтагдажа шэрэгдээгүй юм. Колхозой центрһээ баруун хойнохи Нуга гэжэ газарта 663 толгой эрье хонитоёо үбэлжэхэеэ байһан хонишон Алексей Екимовский иигэжэ хөөрэнэ:

— Энэ һандаршаһан үхэрэй байрын хахад соо үбэлжэхэ аад, энэмнай хүсэд бэлэн болоодүй,— гэжэ хушалта муутай, хаяа ханань хуу забһартай үхэрэй хуушан байрые заажа хэлээд, иигэжэ үргэлжэлүүлнэ:—мүнөө саг ошожо, хүйтэнэй амин буугаа. Хэзээ заһабарилагдаха байра гээшэб даа.

Байрын газаа һогооборишье үбһэн шэрэгдээгүй. Хорёо хуһамагуудыншье задагай. Мүнөө энэ отарын хонишод өөһэдынгөө гэрые заһабарилжа, дулаалжа байна.

Мүн эндэ Абрам Красотиной тулгэ хонидой байра дулаалагдаагүй. Үнгэрхэдөө мүнөө хүрэтэр зузаан шэбхэтээ зандаа. Эндэһээ холо бэшэхэнэ үбэлэй хурьгадые хүлеэһэн эхэ хонидой байра бии. Теэд эхэ хонидой үбэлжэхэ байрань гэхэдэ, анхандаа таагүй муугаар баригдаһан хуушан байрань һандаржа унаха болошоһон, дулаалагдаагүй, хушалтагүй шахуу байна.

— Үбэлэй һаранuудта 300 хурьга абахабди. Теэд хаанаа хэхэ зон гээшэбибди,—гэжэ отарые даагша Иван Глухарёв һанаагаа зобонгёор хэлэнэ.

Колхозой центрһээ урагшаа Мүнгэт гэжэ газарта эхэ хонидой табан отара үбэлжэхэ юм. Теэд эдэ отаранuудай алинданшье заһабари хүсэд хэгдээгүй, хуушан дал хашаануудынь муудажа, дулаа барихаяа болишонхой. Харин отарын хонишод өөһэдөө аха аргаараа байраяа дулаалжа, солоомо, зелёнкоёо шэрэжэ байна. Эндэ 500 хониной байха типовой байра баригдажа эхилһээр гурбадахи жэлээ болобо, мүнөөшье жэл дүүрэхэгүй хэбэртэй.

— Хонидойтнай байра юундэ иимэ задагай зайдан гээшэб, хэзээ заһагдаха, дулаалагдаха юм,—гэжэ ОТФ-е даагша нүхэр Ситниковһээ асуухада:

—Колхозой правлениин оролдоогүйдэ, хүниие үгөөгүйдэ ганса би хайшан гэхэ гээшэбиб,— гэжэ амгаланаар мэдүүлбэ.

Тус колхоз үбһэ тэжээл урда жэлэйхиһээ яһала горьтойе бэлэдхээшье һаа, тэрэнээ мүнөө хүрэтэр бүридхэжэ, тушаан абажа отара, гүүртэнүүдтэ хубаарилжа даалгаагүй, зоотехническэ нормын ёһоор тэжээл гаргашалха түсэб табяадүй байха юм. Энээндэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Сущиков, зоотехник нүхэр Старков, МТФ-е, ОТФ-е даагшанар зэмэтэй.

Тиихэдэ Хабсагай гэжэ газарта үбэлжэхэ һаамхай үнеэдэй байра дулаалагдаагүй, үбһэ тэжээл эндэнь орой шэрэгдээгүй байна. Илангаяа эндэ тугалайнь байра муу. Гэбэшье, тус колхоз жэл бүхэндэ эндэ тугалай байра барихаар түсэблөөд лэ, тэрэнээ дүүргэдэггүй юм.

Мүн тиихэдэ «Путь Сталина» колхоз малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые муугаар ябуулна. Зүгөөр тус колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ малай типовой байрануудые, малшадай һууха гэрнүүдые олоор баридаг болоо юм. Хотогор гэжэ газарта 100 үнеэнэй, 70 тугалай байра типовой түхэлөөр барижа, тэндэхи хүдэлмэриие оньһожоруулхые оролдожо байна. Эндэ 2 байратай 2 шэнэ гэр культбазатайгаар баряа, мүн бани болон бусад барилга хээ юм. Энэнь тон һайн. Тиигэжэ эбэртэ бодо малдаа, тэрэниие харууһалдаг малшадтаа байра байдал һайнаар түхеэржэ байбашье һаа, хонишодтоо анхарал багаар хандуулна. Үнгэрхэдөө мүнөө хонидой үбэлжэхэ байранууд заһабарилагдажа, һэльбэгдэжэ дулаалагдаагүй, хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл шэрэгдээгүй байна. Жэшээлхэдэ, Дулаан Хара гэжэ газарта үбэлжэхэ Даба Дандаровай эхэ хонидойнь байра үмхиржэ муудаһаншье һаа, ойроо хүртэнэгүй. Мүн үбэлэй һаранuудта 400 хурьга абаха аад, хурьгадайнь байра огто бэлэн бэшэ байна. Тиихэдэ хонишоной һууһан гэр дулаалагдаагүй. Мүн хонишон Дашанима Лудановай отара иимэрхүү байдалтай.

Тус колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ширапов) мүнөө жэл үбһэ «ехые» бэлэдхээбди гэжэ нэгэшье гектарай солоомо һүрилжэ абаагүй, зелёнкошье суглуулжа үрьдеэдүй, харин тиихэдэ тус колхоз үбһэ абаха түсэбөө 63,7 процент, силос дараха түсэбөө минил 22,6 процент дүүргэнхэй.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө холо дүүргээгүй аад, таряалангай газарай солоомо, мэхиинэ суглуулха, зелёнкоёо гээлтэгүйгөөр һүрилжэ абахые хориинхид оролдоногүй. Алишье колхоздо ябахада олон һүритэй үбһэн хоройлогдоогүй дээрэһээ малда эдигдэжэ, гэшхэгдэжэ байна.

Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыденов) малайнгаа тэжээлдэ эзэн бусаар хандана. Тус колхоз үнгэрэгшэ үбэл үбһэ тэжээлээр ехэ дуталдажа, адууһа малаа тураажа, үхүүлжэ ондо ороһоншье һаа, энээнһээ һургаал абаагүй байшоо. Мүнөө үбһэ һүрилжэ абаха түсэбөө оройдоо 20,7 процент дүүргэһэн аад, зелёнко, солоомоёо суглуулжа һүрилнэгүй. Мүн тус колхозой 300 гаран гектар зелёнко, 700 гектарай солоомон суглуулагдаагүй, бухалаараа, ваалаараа хэбтэнэ.

Энээниие һайса мэдэжэ байбашье, МТС-эй дирекци (директорынь нүхэр Убеев) хэмжээ абанагүй.

Мүнөө саг ошожо, шэмэрүүн хүйтэн ойртоо. Тиимэһээ хориинхид үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые [illegible] дүүргэхэ тушаа эрид хэмжээ абахаар болоо.

«Бурят-Монголой үнэн» газетын рейдовэ бригада: **П. Алдаев**, зоотехник.

Д. Дашиев, «Улаан-Туяа» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ХУУДАҺАН

Жамьян БАЛДАНЖАБОН

ШЭНЭ ГАЗАР ДЭЭРЭ

жэлдэ
унтажа хэбтэһэн
газарые,
жэлдэ
хилганаар
халюурһан
талые

үдэр шанга
гарнууд
эзэмдээб,

ид баатар
хүсэн
хубилгааб, —

эр —
механизаторнууд
клуб соо
суглараад байнал,

н,
орюун хоолойгоор
дуугаа татанал.

трын гэрэл
баяртай нюурнуудтань
туданал,
тээшэ
харан харан
булта һуунал.
фильм гарахань хаб?»
гэжэ Жамбал

улаахан
нюураа эльбэн
һуубал.
харанхы болошоно
зал соо
гэнтэ —
эгүй баһа болоодхино
эндэ.
радай аманһаа
сагаан туяан
адхаршана —
үзэгүүд
экран дээгүүр
яларшана.
оло, Үймөөн займаан.
Дүүрэн солдат.
но соо
Ленин, Свердлов...
революциин штаб.
кепкэтэеэ,
простой пиджагтаяа
Ленин
д һууриһаа,
алхалан ерэнэл
шамдан.
эг дулаанаар
хараһаар
наашаа дүтэлнэ,
үүлэн байжа,
намайшье,
шамайшье
шэртэнэ.
дээрэ
харажашье байһанаа
бүри мартабал:
хилэн байжа,
урагшаа нэнгэнэл
Жамбал.

МТС-эй совет дээрэ ха...
Ленин
Манаар
һуулсана шухала хэрэг
зүбшэн.
Улаахан блок-нодтоо
бэшээд бэшээд лэ
абана:
Ургаса —
үржэлэй
баялигаар
хухин баясана.
Урдаһаань хараад,
Жамбал тээшэ
миһэд гээ:
Урматай һайнаар
хүдэлһынь,
юрэдөө,
мэдээл даа.
«Үшөө һайнаар
хүдэлхэбди,—
гэжэ шэбэнэнэ
Жамбал,—
Үрэжэлтэ таряа
ургуулхабди
шэнэ газартаа
заабол.
Харагты, үзэгты
манай хэһэн
ажалые,
Хахалагдаад байһан
тооһо бушхама
парые».
Алхалнабди
бултадаа
аглаг
үргэн талануудаар.
Алхалнабди
хамтадаа
Ленинтэй
зэргэлэн
хүхюунээр:
Хотогороор дүүрэн
хонин һүрэгүүд
бэлшэнэ;
Колхозой нютагай
суута хүнүүдээр
уулзана;
Талын харгыгаар
машинанууд
ходо гүйлдэнэ;
Таряан талмайн
үргэн поли
тэниинэ;
Электричествээр
яларһан
хотон соогуур
алхална;
Эрдэмдэ шармайһан
үхибүүдээр
золгоно...
— Ильич,—гэнэ Жамбал,—
танай носооһон
лампочка
яларааал,
Эльдин талын
нюур шарайе
хубилгаал.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театр.
И. Денисовэй фото.

Михаил ГОНЧИКОВ

МОДОШОД

(Модошо баатарнуудта зорюулагдана)

Хүбшэ тайга хүнхинөөд,
Хүсэтэ техникэ дэлхэнэ,
Хуһан, шэнэһэн найгалдаад,
Хүнды жалга доһолно.

Бурядайм алдарта модошод
Баатар солоёо дуудуулбат,
Октябриин һайндэрэй ойе
Орден, медаляар угтабат.

Халзан уулын хормойгооршье,
Хамар-Дабаанай оройгооршье,
Һүртэ ажал бусална,
Һүхэ, хюрөө ханхинана.

Үнэн ажалайнгаа бүтээсые
Үшөө ехээр дээшэлүүлэгты,
Энхэ һайхан Ороноо
Илалта туйлажа баясуулагты!

А. ЖАМБАЛОН

ҺУРГУУЛИИН НАҺА ХҮСӨӨГҮЙ ХҮҮГЭДТЭ ЗОРЮУЛҺАН ШҮЛЭГҮҮД

1. ҺАЙХАН НОМ

Һасаран ахаймни
Һургуулида ороо,
Һэреэшье үдыдэмни
Һэмээхэн ябашоо.
Хүлеэжэ ядаад,
Хүүгэдээр наадааб.
Ерэхынь мэдээд,
Яаража угтааб.
Абаһан номуудаа
Асараад дэлгээгээ,
— «Үзэглэл» гээшэл даа,
Үзэе сугтаа,—гээ,
Ахайнгаа уншахадань
Аргаахан һуугаад,
Хамаг зурагуудынь
Хаража байгааб.
Һонин гээшэнь,
Һайхан гээшэнь!

2. ХУРДАН ВЕЛОСИПЕДЭЭР...

Абань бишыхан хүбүүндээ
Абажа үгөө велосипед.
Тэрэнь гурбан сахаригтай,
Тэгшэ, тогтууритай. Теэд
Түрүүшын үдэр хүбүүниинь
Түргөөр ябаха гээд ядаа.
Яда-ядаһаар үглөөндэнь
Ябуулжа һураа велосипедээ.
Абынгаа мори унаһандал
Адляар һүүжэлдэн һуугаад,
Мориной жолоо бариһандал
Хоёр барюулынь бажуугаад.
Хүрэжэ бүри ядатар
Хүлнүүдээ табяа педальдань.
Амаараа хүгшэйн сошотор
Абяа гараа гудоггол...

3. ЗАЛУУХАН ХУҺАН

Минии аба залуухан хуһа
Сонхо дорохоно һуулгаа һэн.
Би нааданхай-хүнэгөөр уһа
Тэрээндэнь зөөжэ уулгаа һэм.
Мүнөө тэрэ залуухан хуһан
Минии лэ тухай болошоо юм.

4. АЙМХАЙ

Шэнэһэн доогуур харайгаад
Шандаган саашаа гүйжэрхёо.
Одоошье бидэнһээ айгаад,
Ошоо ёһотой мүр орхёод.
Тэбдүү түргөөр харайнал даа,
Тэрэмнай аймхай байбал даа...

Ц. ЖАМБАЛОВ

ҺҮРИ

Һаяхан һамнуулһан
хабһа, нюруудань
һалхин хүльбэрөөд.
шүргөөн хотолбо.
Намнажа хүсэһэндөө
наншаха гэһэндэл,
Нажаганаад аадар
дуһалнуудаа шэдэлбэ.
Һэгсэгэр һамбайтай.
һэбхи хуурай аад,
һэнгэргүй тобойгоод.
һүри—хэдэршэг,
Жэхыжэ, хэхыжэ
бэеэ хуряагаад.
Жэгдэ мүнсэгэр
хуягаа хэдэршоо.
Хоройн хажууһаа
үбһэшэдэй эреэгшэн
Һүүлээ шарбан,
һүриие шэртээ.
Шэмээ, һүри,
абаржа шадаа хаш,
Сэхэнь, —
үнеэд
тарган ондо орохо.

Хашан сар тухай

Һаяхан телефон ханхинаба. Трубкынь абахадамнай, Яруунын аймагай Тэлэмбэ нютагһаа нэгэ колхозник «Заатагүй дуулгаха, зайлашагүй хэрэг гараад байна. Бэшэгээр мэдээсэжэ болохо һэн. Теэд аяар найма хоножо хүрэхэ болоно. Тиимэһээ телефондоноб» гэбэ. Саашань иимэ хөөрэлдөөн болоо:

Бэшэгшэ: Тархай, Та сараар ябажа үзөө һэн гүт?

Би: Урдандаа ябаһан лэ байхаб. Юун болооб?

Бэшэгшэ: Юун болооб гэхэдэ, аймагай центрһээ Тэлэмбэ хүрэтэр, 210 километртэ почто 5, 6, 7, 8 хоножо ерэнэ. Жэшээлхэдэ, октябриин 3-да хэблэгдэһэн республиканска газетэнүүдые 8 хоножо, октябриин 11-дэ абаабди. Дэлхэйе тойрон дабшагша хэмэл одон тухай арбаад шахуу хоноһон хойно мэдээбди. Юуб гэхэдэ, «Коминтерн» колхозоймнай түрүүлэгшэ нүхэр Д. Д. Ширапов радист М. Томиловые ондоо ажалда намнажа, бидэнээ дүлиирүүлжэрхинхэй юм.

Би: Ай, зайлуул! Юун боложо байһан хэрэг гээшэб! Теэд сар эндэ юуштэб?

Бэшэгшэ: Сатирик хүн хадаа тэсэжэ шагнагты. Тэрэ сар Тэлэмбын зоной уур сухал сооһоо түрөө юм. Юуб гэхэдэ, 210 километртэ имагтал хашан гэгшын сараар лэ тиимэ олон хоногто ябажа болохо бшуу. Почтын удаархада «хашан сарынь харгыдаа үеэдээ хаш» гэлдээд, эндэ энеэлдэдэг болонхой. Тэрэ сарыень өөрынгөө булан соо таһа хаагаад, бү гаргагты. Тингэбэлтнай аймагай хэлхеэ холбооной таһаг (даргань М. П. Разгильдеев), Тэлэмбэдэхи почтын таһаг (даагшань Д. Шойхонова) хашан сарһаа хахасажа, ажалшадай эрилтые саг соонь хангадаг болохол.

Би: Ойлгосотой. Хүсэлтнай бэелүүлэгдэхэ.

Хөөрэлдөөгөө бэшэжэ абаһан **М. Тархай.**

— Түргэншэг ябуулаа болыш!
— Түлхиш хойноһоонь, буугаад!

Константин СЕДЫХ

ЭХЭ НЮТАГ

Дайнай хойтохи жэлнүүдтэ К. Ф. Седыхын бэшэһэн „Эхэ нютаг" гэжэ шэнэ романиинь „Байгалай толон" журналай байгша оной 1—4 номернуудта хэблэгдэн гараба. Байгалай үмэнэхи нютагуудта хариин эзэмдэгшэдэй ба сагаантанай үй бута сохигдоһон тухайда, амгалан байдалай түрүүшын үе тухайда энэ зохёол соонь бэшэгдэнхэй. Романай отрывогуудые доро толилнобди.

мүшэтэй, жабартай хүйтэн нэгэ рбя нэгэдэхи партизан полк Онон дээрэхи Куранжа гэдэг тосхондо ерээ һэн. Энэ тосхондо мал үсхэгүүд ажаһуудаг байба. Тэдэнэй нь адуугаар адуутай, һүрэг олон бодо малтай, мүн монгол үүлтэрэй хонидтой байдаг байба. Куранжа ой олонхи хүнүүд сагаантанаар аад, мүнөө эгээл эбсэшэгүй хорониинь, баяшуулынь абаашажа шадаболиһон бүхы зөөри зөөшөө эндэ Монгол нүүжэ орошонхой байһан осхон дээрэхи эгээн эрхим гоё гэрнь онгоошхо сонхо, үүдэ үрхэнь айгаар хадаатай, бүхөөр суургалаабайба.

иурэнэй эрьсын саһагүй сагаан рэгүүр хүйтэнөөр аниб-ониб гэжэ одо мүшэнүүдэй доогуур 50 градуйра гамгүй хүйтэн жабар үлеэжэ бэлэй. Мүрэнэй хоёр тээгүүр хүйсэн-бун болошоһон набтархан улаан һанууд мүнгэтэн манаржа харагдарин сэрэгэй шууяатай шорхироотойорожо ерэхэдэ түрүүшээр һэриһэн тото нохойнууд тосхоной бүхы талагүү сухалтайгаар, һөөлдэнгеэр хужилбэд. Бартаа ставингуудые нюраа, буугайнгаа хүрзөөр тэшэ яданхижо ороһон абянууд эндэ тэндэ а, удаашьегүй сэнтэшэһэн зарим үдаар гал ялалзадаг болобо.

харанхы үйлсөөр иишэ тиишэ партизанууд аһан түрүүндэ дулаадулаанаар хоножо болохо эзэтэй ые эзэлнэд. Эсэжэ унашаха болоаража бээршэһэн эдэ хүнүүд тон өөр тухайгаа һанаагаа зобоногүй, эзэлһээ бууһаар моридоо оруулха рна. Тэдэнэр моридоо шүргэ хао, модон харшатай дал хорёонууд үгүй зэмьеэнүүд болон забуужан хүтэлжэ оронод. Гурбан сүүдхэ соо хүндэ хүшэр ябадалда эсэжэ сусашаһан эдэ моридынь сэн-бун болошонхой шэшэргэнэлдэн байнад. Теэд эзэдынь эдэ моридоо боомэйлжэ, оргоожо, хоолосто бүдүүд болон тохомуудаараа хушажа, хүл доронь ехэ схэ тэбэри һайхан үбһэ хаяжа үгэнэ. Иимэ үбһэн тэрьелжэ арилһан баяшуулай овингууд соо бүхэли һүринүүд байгша һэн.

Моридоо байрада оруулжа эдеэлүүлээд, дулаан дэгэл, дахада оройлдоһон эдэ хүжүүн һархагар хүнүүд буу зэбсэгээрээ үүдэнэйнь можонуудые түерсэ дайран, хуурай түлеэгээр һайса дулаасуулһан уужам гэрнүүдтэ орожо эхилбэд. Мүн зариманиинь зунһаа хойшо бэлдэһэн аргалаар түлидэг үгытэйшүүлэйшье уйтан гэрнүүдтэ ороно. Бишыхан сонхонуудтай хазайшаһан тэдэ гэрнүүд сооһоо бүхэли үбэлдөө аргалай хуншуу үнэр һаладаггүй, углуу булангаарнь сэн-бун болошоод, полойнь забһараар хүйтэн һалхин үлеэжэ байдаг бэлэй.

Куранжа тосхоной бүхы хүнүүд хүлтэй хөөрсэгтэй тэрэ һүниндөө схэхэн хашаланда ороһон байгаа. Газааһаа хүйтэн агаарай уурал мана татуулан, шэнэ шэнэ айлшад орожол байна. Тэдэнэр дулаан дэгэлнүүд болон даханудаа хүрэһөөр тайлажа, үүдэнэй хажууда обоолон хаяад, урданайнгаа дадашаһан заншалаар буунуудаа гарһаа табингүй, дайралдаһан лэ газартаа һууриия эзэлнэд. Тэдэнэй хубсаһа хунарһаа, сэн-бун болошоһон һахалнуудһаа, хүрэшэһэн буунууд болон һомо зэбсэгүүдһээнь айхабтараар хүйтэ даана. Тэдэнэр һахал аманһаа мүльһэсэ эльбэн абажа, гараа галда дулаасуулан, һалхи абашанхай һөөлдэнги хахир хоолойгоор хоорондоо үгэ дуугаралсана, ханяана, нюһаа ниинэд. Зам харгыдаа олониинь хасараа ехээр хүлдэшэнхэй байба. Тэрээн дээрэнь мүнөө уб улаан шархануудшье харагдана, арһаниишье эдеэртэн хууража байна.

Эдэ уруу дуруу, һүртэй барагар хүнүүд дулаасаһаар аршуулнуудаа гаргажа тамхилжа оронод. Тамхяа һорохо бүхэндөө тэдэнэй шарайнууд согтой баяртай, хүхюунүүд болоно. Тиин гэрэй эзэд уряалгүй эдэ айлшадһаа һүрдэхэ айхаа болижо, үбгэд хүгшэд, үхибүүд ноїроо үргэлжэлүүлхээ пеэшэн дээрээ гарапад. Һамга, басагад бурхантай углуу булангаараа обоорлдоно, самоварнуудаа табина. Хүйтэн хилээмээ асаржа һүхээр хэршэнэ, аяга табагуудаа хар-яр гүүлнэ.

Теэд айлшад сооһоо үсөөхэн хүнүүд лэ үдхэн һайнаар эдеэшүүлһэн халуун сайн болохые хүлеэжэ шадаһан байгаа. Мүнөө үедэ эдэ партизануудта гансал ноїр хамагһаа үнэтэй болоод ябаһан юм. Бүгшэм халуунһаа, хонин дэгэлнүүд болон даханудай, нохойн ба гүрөөһэнэй арһаар оёһон шэбэртэй гуталнуудай эхүүн шанга үнэрһөө толгойнь дүйрэжэ, байһан лэ газартаа унан хэбтэжэ, тэрэ дары папааха малгайгаа, томо бээлэйнүүдээ, үтышье һаа, хатуу патронтажаа дэрэ дороо хэжэ, үхэһэн шэнгеэр унташадаг байба.

Үглөөгүүр болотор бүхы гэрнүүд соо голынь доошонь дараһан лампанууд, мүн оохэ хартаабхатай холижо хэһэншье дэнгүү, шубуунышье дэнгүүд носожо хоноо һэн. Хаана унтаха хэбтэхээ мэдэхээ болиһон эзэдынь кухнингаа булангуудаар обоорон һэбир-шэбэр шэбэнэлдэжэ хоноо бэлэй. Үбһэ солоомо, заримдаа половигуудые дэбдиһэн полнууд дээгүүрнь, һандалинууд дээгүүр, доогууршье партизанууд нэбшэгэр унтажа хэбтэнэ. Тэдэнэр дайнда ябажа, буугай һомондо соо буудуулһан, тамхинай галда шатаһан шинельнүүдээшье, хара даг болошоһон хүбэнтэй хүүртигүүдээшье тайлангүй заахан үхибүүд шэнги ехэл амтатай һайханаар, амгалан тайбанаар унтана. Пойртоо иишэ тиишэ эрьелдэнэ, хурхиралдана, бага сага ёололдоодш, хашхаралдаадш абана, һалхинда түлишэһэн хүри улаан нюур шарайнууд дээрэнь, машинаар үһынь хиргаһан, хайшалһаншье харанууд, шаранууд һамбайтайшье толгой дээрэнь, элдэб үнгэтэй ехэ бага һахалнууд дээрэнь, хүлэршэһэн буунуудайнь сэмгэнүүд дээгүүр, һэлмэнүүдэйнь зэд эшэнүүд дээгүүр бүрүүл гэрэл һүлэмхихэнөөр унажа байгаа бэлэй. Тэдэнэй амилан байһан агаар улам бүри хүндэ, муухай үнэртэй боложол байна...

Полкын штаб тосхоной тэг дундахи томо гэр эзэлһэн юм. Энэ гэрынь үндэр заваликхатай, бүдүүн модоор һалаабшалуулан бариһан үндэр ханатайнууд, тёс хушалтатай һэн. Үйлсэ тээшээ хараһан ханадань сагаан ставинтай зургаан сонхонууд гаргагдаихай.

Энэ уужам гэрэй эзэд гэбэл, ород бэшэ янзын шэг шарайтай үбгэн хүгшэн хоёр, тэдээнэй залуу бэри байгаа. Роман ба Егор Кузьмич хоёрой үндэр богоһынь алхажа кухни соо ороходонь, саада булангдань ханын лампа носожо, бурханайнь дорохи стол дээрэ зэд табюуртай, өөхэн дэн носожо байба. Хара хубсаһатай бишыхан бэетэй хүгшэниинь дээшээ табсантан гараһан хоолойтой ород пеэшэнээ нюргаараа түшэжэ зогсон, уряалгүй орожо ерэһэн айлшад тээшээ ехэл ажагланги һэжэглэнгеэр хаража байба. Хара самса үмдэһэн үбгэниинь пеэшэнэйнгээ хажуудахи табсан дээрэ дабшалжа һуугаад, гартаа бүд аршуул баринхай гааһа хүхэжэ байба. Тэгшэ бэетэй үндэр сээжэтэй бэринь гэрэйнгээ нүгөө сэбэрхэн таһалгынь үүдэнэй хажууда зогсон, мүр дээгүүрээ хаяһан шаали пулаадайнгаа үзүүрээр амаа бүглэжэ, эбһээлжэ байһан хэбэртэй. Нойртоо диилдэшэһэн хасарнуудынь үшөөл улаахан үнгэтэй. зандаа. Амгалан тайбан харасатай, ехэ нюдэнүүдынь манаранги. Ехэл дулаахан шэг шарайтай, зүрхэ сэдьхэл татама залуу эхэнэр байгаа бэлэй.

Роман тэрээн тээшэ хараһаар зүрхэниинь халуу бусалан ёг гэжэ, эсэһэнииншье мартагдашоо һэн.

— Эзэдтэ, мэндэ сайн!— гэжэ урдынхяараал бэшэ, шогтой хүхюунээр Роман мэндэшэлээд, инаг налархайгаар нэмэн хэлэбэ:— Гэнтэ хүл хөөрсэг татаһандамнай маниие хүлисэжэ хайрлагты.

— Морилжо хайрлыт! — гэжэ мүнөө үбгэн дурата дурагүй хамар дороо бүрд байса дуугараад, үнөөхил томо гааһаяа хүхэжэ байһанай тэмдэг үзүүлнэ.

— Албанай зондо, амар мэндэ! — гэжэ хүгшэниинь уянгалуулан хэлэбэ. — Дээшээ морилыт.

Романай хонгёо хүхюун хоолой шагнахадаа үнөөхи бэринь бэеэ сэхэлэн урдаһаань шэртэн хараад абаба. Томо дахада оройлдоһон, залуу эрэ тахяа шэнги хонгёо хоолойтой сэрэгэй энэ хүн намда бэеэ нааршаалгаха һанаатай гэжэ тэрэ хүрэһөөр ойлгоо һэн. Романай хубсаһа хунараа тайлажа байха үедэнь тэрэ эхэнэр хулгай нюдөөрөө Роман тээшэ ходол хаража байгаа һэн. Энэ харасаһаань Романай тархиие архиин охин сохиходол гэбэ. Тэрэ эхэнэр өөрөөшье һууха байха газараа олохоо болиһон хэбэртэй.

— Ехээр дааран байнат,— гэжэ хүгшэн үгэ залгана. — Теэд губи таладамнай мүнөө хүйтэн гээшэнь аргагүй байна ха юм даа. Манай үбгэн гурбадахи үдэрөө газаашаа нюураа бултайлганагүй, — гээд хүгшэн үбгэн тээшээ заана. — Тиихэдэ таанар, тала дайда гэнгүй ябажал байхат, Таамнай ямартаниинь болохо гээшэбта?

— Хүгшөөдэй, бидэшни улаантаниинь гээшэлди даа! Мүнөө манайхинһаа ондоо хүнүүдые олохоо болёот. Урдань байһан юм аабзэ, мүнөө үгы боложо, хуу һалаа.

— Бишье тингэжэ һанаа һэмби. Сагаантан үшөө дулаан байхада манай энээгүүр ябажа үнгэрөө һэн. Командирынь немец, солдадуудынь гэжэ хуу мунгалнууд... Зай, сай ууха гээшэ гүт?

— Бэлэн һаань уухада яаха һэм? Бэлэн бэшэ һаань, һанаагаашье зобоһоной хэрэггүй ха даа.

— Бэлэн сай үгы байнал даа, самовараал табиха болоно гээшэ бэзэбди.

— Тингэбэл һанаагаа зобоһоной хэрэггүй. Нэгэ тээтнай орожо унтахын зүбшөөл хайрлыт,—гэжэ ехэл илдам налархай, хүндэшэ болошоһон Роман бэриһээнь нюдөө алгасуулангүй хаража байха зуураа харюусаба.

— Тиибэл энэ уужам сэбэр таһалга соомнай орыт... Зоя, айлшадаа үдэшэ,— гэжэ хүгшэниинь бэридээ захирба.

Гооринсонь зургаан сонхотой, тон уужам ехэ таһалга байшоо һэн. Энэ таһалга соонь сагаан абажуууртай лампа үһөөдэнь үлгөөтэй яларжа байна. Шэрдэмэл полынь баһал тоһон шэнги яларна. Сонхонууд дээрэнь тюль хүшэгэнүүд үлгөөтэй. Үүдэнэй баруун хажууда хоёр хүнэй унтадаг тошиилдомол модон орон, тэрээн дээрэнь эрээн гүрөөһэ зуранхай, шара плющ хүнжэл, хүнжэл дээрэнь элдэб үнгын бүд бүреэһэтэй подушканууд дээр дээрэһээ ябталаатай байба. Орон дээрэнь уула хаданудые, ой модо, алад саанань үндэр ханатай хэрэм, наада таладань бэлшэжэ ябаһан буганудые утаһаар нэхэжэ зураһан ковёр үлгөөтэй байна.

Ородһоо **Д. Чернинов,**
Ц. Будаев оршуулаа.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

«БИ БАРИЛГАШАН БОЛОХОБ». И. Денисовэй фотоэтюд.

КИНО „ХАРХАНУУД"

«Харханууд» («Крысы») гэжэ кино манай республикын экрануудта гаража эхилбэ. Энэ хадаа «ЦСК-фильм» гэһэн студида (ФРГ-дэ) бүтээгдэһэн удха һайнтай, зүрхэ хүдэлгэмэ зохёол. XIX зуунжэлэй һүүл багай байдал харуулһан Герхард Гауптманай пьесын гол удхые сценариин автор И. Хут Баруун Германидахи мүнөө үеын байдалтай тааралдуулжа оройдоол гурба-дүрбэн хүнэй харилсаан дээрэ эли тодоор хөөрэжэ үгэбэ.

Уян залуу Паулина басаган наһан соогоо түрүүшынхеэ дурлажа, жаргалайнгаа охин дунда хойшонхиёо бодожо үзэнгүй, инагтаяа сэнгэһэн, саг үнгэргэһэн байна. Дэлхэйдэ намһаа жаргалтай хүн үгы гэжэ гүлмэр гэнэн сэдьхэлдээ нэгэ хирэ бодожо ябаба. Теэд, ухибүүтэй болохо гэжэ мэдэхэдээ, Паулинын нүхэр тэрьелшэһэн байгаа. Яахаашье мэдэхээ болишоод ябатараа, дээрээ ортоһон басаган коммерсант Карл Йоной бүлэдэ орожо ерэнэ.

Энэ бүлэдэ байхадаа Паулинын үзэһэн гашуудал, зоболонгые фильмын авторнууд аргагүй хүсэтэйгөөр харуулаа. Паулиные гэртээ нарайлуулаад, ухибүүень худалдажа абаха гэжэ оролдоһон Йоной һамган Анна баһал зобоһон, хүн түхэлөө алдажа ябаһан эхэнэр. Юуб гэхэдэ, тэрэ өөрөө ухибүү гаргахаяа болиһон, бэеэ гутааһан дээрэһээ, үбгэнэйнгөө ухибүүгүй байжа шадахагүй байхада, Паулинын хүбүү худалдажа абаад, минии гаргаһан гэжэ үбгэнөө мэхэлнэ. Ихэнь үшөө багадаад, хүбүүгээ һөөргэнь эрихэдэнь, Паулиные алаха гэһэн ябуулга хэнэ.

Түрэһэн хүбүүгээ хүндэ абтаад, тэрэнээ халта үзөөдшье гараха аргагүй болошоод ябаһан Паулиные харахада, ехэ хайратай. Капитализм лэ хүниие нитэрэнь дарлаха, зобоохо байна гэжэ кино харагшад эжэлүүдгүй бодожо һуунад. Энэ талаһаа «Харханууд» гэжэ фильм — ёһото гүнзэгы удхатай зохёол. Гансашье Паулинын образ һайнаар харуулагдаа бэшэ, харин бусадшье геройнуудынь тобойсо гарана. Жэшээнь, Аннын аха Бруно гээшэ юрэдөөл түхэлгүй амитан. Эгэшэдээ шэбээлээд, хара хэрэгүүдые эрхилдэг, эгэшэнь тэрэниие мэдэжэшье байгаа һаа, абяа гарадаггүй—иигээд лэ ябадаг зон. Һүүлэй һүүлдэ Паулиные алаха гэжэ эгэшэһээ даабари абаад ябатараа, муухай зорилгоёо бүтээжэ үрьдэнгүй, өөрөө тиигэһээр тархияа эдихэнь зүбөөрөөл байна. Бруно — һалаһан хүн, дээрмэдэхэ хулгайлхада юуншье бэшэ, алаха хюдахадаа хашалангүй, Аденауэрэй нойто мунса, зэрлиг этэгээдүүдэй нэгэн болоходоо һэншье гэхэгүй этэгээд. Зүгөөр, кинофильмын авторнууд Бруное хосоруулна. Тиихэншье зүб. Юундэб гэхэдэ, Бруно мэтынхид хэзээ нэгэтэ зайлашагүй хосорхо гэһэн удха энээгээрээ тэдэнэр харуулна гээшэ.

Немецкэ түрүү үзэл сурталта киношод наһа наһалхаар, эрхим шанартай зохёол бүтээгээ. Аба абаһаар, режиссёр Роберт Сиодмак ехэхэн хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэмээр. Гауптманай сентиментальна драмые хубилган бэшэһэн сценаряар кинофильм зохёоходоо, илангаяа режиссёрто ехэ шадабари хэрэгтэй байгаа бшуу. Хараад байхада, Сиодмак түбхын түрүүндэ социальна удхыень элирүүлһэн байна. Баһа рольнуудта наадаха артистнарыншье шадамараар шэлэгдэнхэй.

Паулинын ролиие артистка М. Шелл тон лэ тааража соонь наадана. Хүбүүгээ буляалгаһанай һүүлээр яажашье һаа, һөөргэнь тэхэрюулхэ гэжэ шиидээд, зүрхэ орошоод ябаһыень харуулхадаа, артистка олиггүй хүсэтэйгөөр наадана. Артистка Х. Хэтэйер Анна Йон болон наадахадаа баһал дортоногүй. Анхандаа хүн бэень һайн байһан аад, яба ябаһаар буржуазна байдалда дарагдан энэ болоһон эхэнэр гэжэ Анныe Х. Хэтэйер дадхаа дадхааһаар харуулжа үгэнэ. Артист К. Юргенс Аннын аха Бруное баһа бэрхээр харуулба.

Арадай харгыһаа хадууран гаража, хара амияа хараһан хүнүүд хархануудтал адли болоно гээшэ гэһэн удха кинофильм зохёогшод гаргана.

Цырен-Базар Бадмаев.

ХИЛЫН СААНАҺАА

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Пекинһээ Ханой мордоо

ПЕКИН, октябриин 17. (ТАСС). А. Б. Аристов түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Вьетнамай Демократическа Республикада айлшалхаяа октябриин 18-най үглөөгүүр Пекинһээ мордоо.

Бельгиин алмазна промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй бүгэдэниитын забастовко

БРЮССЕЛЬ, октябриин 17. (ТАСС). Бельгиин алмазна промышленностиин предприятинуудта бүгэдэниитын забастовко эхилээ. Эдэ предприятинуудта хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй зариманиинь салин хүлһөө дээшэлүүлхын түлөө 2 һарын туршада тэмсэл хэжэ байна. Гэбэшье, предприятиин эзэд энэ эрилтыень хангахаһаа эрид арсаба. Тиимэһээ Бельгиин алмазна промышленностиин бүхы хүдэлмэришэд энэ ушарые буруушаан, октябриин 17-до хүдэлмэридөө гараагүй. Хүдэлмэришэд саашадаашье тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ гэжэ профсоюзай шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ.

Иорданиин королиин мэдүүлгэ

БЕЙРУТ, октябриин 18. (ТАСС). Иорданиин король Хусейн США-гэй, Англиин болон Турциин дипломатическа түлөөлэгшэдые урижа уулзаа. Хэрбээ ямар нэгэн гүрэнэй Сиридэ добтолон ороо һаань, энээниень Иорданида добтолһон ябадал гэжэ харахабди гэжэ король тэдээндэ мэдүүлээ. Мүн энээн тухайгаа Иорданиин король араб оронуудай дипломатическа түлөөлэгшэнүүдтэ мэдүүлһэн байна.

Японой хүдэлмэришэд полицитай тулалдаба

ЛОНДОН, октябриин 17. (ТАСС). Токиогой шадар оршодог Сагами гэжэ нютагта полици болон хүдэлмэришэдэй хоорондо октябриин 17-до тулалдаан болоо гэжэ Рейгер агентствын корреспондент Токиоһоо мэдээсэнэ. Салин хүлһыемнай дээшэлүүлэгты гэһэн эрилтэ хүдэлмэришэдэй табихадань, «Сагами Когио» гэжэ компаниин хүтэлбэрилэгшэд заводоо хаагаад, полици дуудажа асаруулһан байна.

Эйзенхауэр Макмиллан хоёр һаяар уулзахань

ВАШИНГТОН, октябриин 17. (ТАСС). США-гэй президент Эйзенхауэр, Англиин премьер-министр Макмиллантай октябриин 23—25-да Вашингтондо уулзахань гэһэн мэдүүлгэ Сагаан Байшан толилоо.

Энэ зүблөөнэй үедэ ямар асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэб гэжэ мэдүүлгэ соо тодорхойлогдоногүй. Гэбэшье «Дунда Зүүн зүгтэ байдалай шангадаһанай, мүн онсо ехэ хүсэтэй ракетэнүүдээр Советскэ Союзай хэмэл одо табижа шадаһанай һүүлээр лэ президент премьер-министр хоёр уулзахань гэһэн мэдүүлгэ толилогдоо» гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент тэмдэглэбэ.

„Сири бэеэ даанхай байдалаа хамгаалхаар эрид шиидэнхэй"

ДАМАСК, октябриин 18. (ТАСС). Сириин хилэ дээрэ Турциин сэрэгэй сугларжа байһан тушаа Сириин премьер-министр Сабри Асали «Аль-Джумхур» газетын корреспондентдэ иигэжэ мэдүүлбэ: «Сири хадаа ямаршье ондоо гүрэндэ добтолхоёо һананагүй. Гансал газар уһаяа, бэеэ даанхай байдалаа хамгаалхын туладал буу зэбсэг худалдан абана. Сири бэеэ даанхай байдалаа хамгаалхаар эрид шиидэнхэй».

«Ороноо эрхэ сүлөөтэй болгохо гэһэн политика ябуулхадамнай, империалистическэ гүрэнүүд һаад тойбо ушаруулха гэжэ хэршье ехээр оролдоо һаа, бидэниие хэзээшье һүгэдүүлэн даража шадахагүй» гэжэ премьер-министр үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Сириин арадай үнэн зүб тэмсэлые Хитад арад эрид шууд дэмжэнэ

ПЕКИН, октябриин 17. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун октябриин 17-до Сириин республикын президент Шукри Куатлида телеграмма эльгээгээд, КНР-эй байгуулагдаһаар 8 жэлэй ойтой дашарамдуулан амаршалһанайнь түлөө баясхалан хүргөө. Саашань телеграмма соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Сиридэ добтолон орохыень Турциие Америкын империалистнууд тухиржа байна. Бэеэ даанхай, энхэ тайбан байдалые хамгаалхын түлөө Сириин арадай үнэн зүб тэмсэлые Хитадай правительство, хитад арад эрид шууд дэмжэнэ гэжэ би үшөө дахин мэдүүлнэб.

Хитад Сири хоёрой хоорондохи хани ёһоной харилсаан үдэр ерэхэ бүри улам бэхижэн хүгжэг.

Колониализмда эсэргүүсэн тэмсэхэдээ илалта туйлахыень, Сириин республикын һалбаран хүгжэхыень, мүн үндэр түрэлтэ Танай элүүр мэндэ ябахые хүсэнэб».

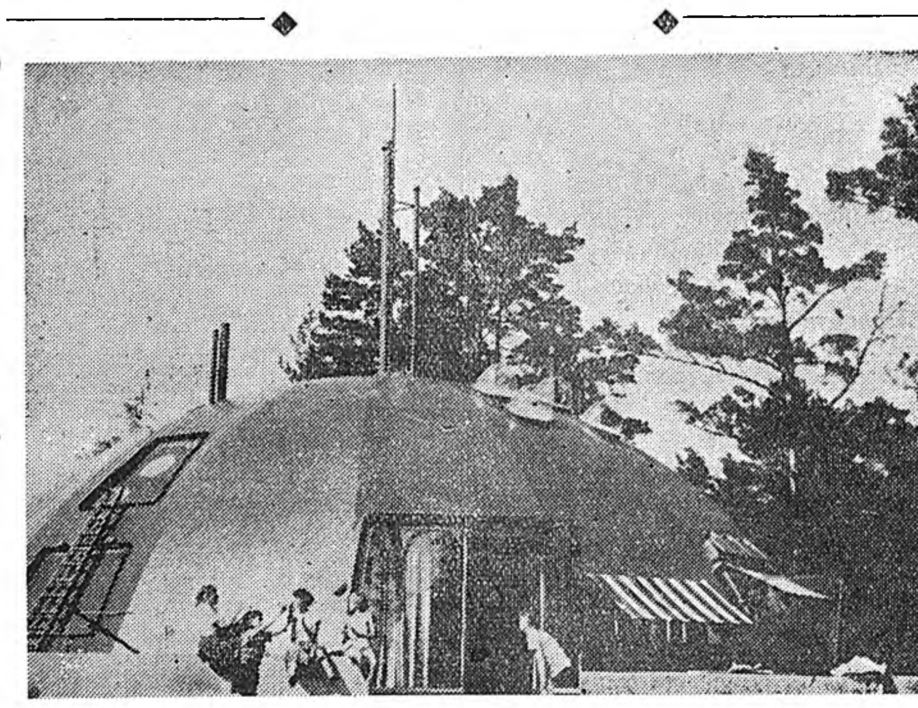
Сириие айлгахын тулада Америкын корабльнууд ерэнэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 18. (ТАСС). Америкын зургаадахи флодто хабаатай, залан шэглүүлэгдэдэг һомонуудые табидаг «Канберра» гэжэ крейсер һаяар Измир гэжэ Турциин портдо ерэхэнь гэжэ США-гэй далайн министерство соносхобо. «Франклин Делано Рузвельт» гэдэг Америкын ондоо авианосец Родос арал тээшэ ошожо ябана. 8 мянган солдадые һуулгаһан корабльнууд Дундада далайн эрьедэ оршодог элдэб портнуудаар ябаха гэжэ министерство мүн лэ соносхоо.

Эдэ бүхы корабльнууд «тусхай даалгабари» дүүргэхын тулада флодһоо татагдажа, яаралтайгаар эльгээгдээ гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

Турциин сэрэг Сириин хилэ шадар сугларжал байна

ДАМАСК, октябриин 18. (ТАСС). Турциин сэрэг Сириин хилые зүбшуулан сугларһаар зандаа гэжэ «Ан-Наср» газетэ мэдээсэнэ. Александреттын Санджака гэжэ нютагта олон хүндэ танкнууд, броневигүүд болон ондоо түхэлтэй буу зэбсэг ехээр асарагдаа.

Швеци. Һаяхан инженер Ларс Энгстрем архитектор Ральф Эрскин хоёр нимэгэн сагаан түмэрөөр гэр баряа. Бетон хушалтатай һуури дээрэ табигдаһан энэ гэрэй бүмбэгэр түхэлтэй юм. Нимэгэн сагаан лиис түмэрөөр барилга хэжэ болохо гү гэжэ туршажа үзэхын тулада энэ гэр баригдаа юм.

ТАСС-эй фотохронико.

ШАТАР

Шатараар БМАССР-эй т... һуури эзэлхын түлөө боложо б... һан мүрысөөн үргэлжэлжэ, 3-... уулзалга болобо. Тоглоев (... Шадринтай наадаад, 26-дахи ... далдаа шүүгдэшоо.

Республикын чемпион Су... Гармаеватай наадажа, нүгөө... шүүгээ

Власов Пуртовые, Воробьев ... новые шүүгээ. Бадмацырэ... Игумноватай наадаад, абаһаар ... гөөдэеэ бэрхэшээлтэй байд... оруулаа. Теэд наадаяа үргэ... лүүлжэ, тэнсэхээр байдалтай ... лоод байтараа алдуу хэжэ шү... шоо.

Малков эдир шатаршан ... Игумноватай наадаад нүгөө... шүүгээ.

Мамилов Мироновые, Мельн... Самариниие, Цыденов Золто... шүүгээ.

Эрдынеев Прониниие, Санго... Клобуковые шүүгээ.

Горячих дүрбэхэн ябадал ... Уланoвта гэнтэ мат соносхоо. ... пов Пастельникые шүүгээ.

Галданов Родан хоёр тэнсэ...

Гурбадахи уулзалгын дүнгү... ёһоор Сумкин, Шадрин, Вл... Игумнов, Малков, Берсудский ... шэд 3:3 очконуудтай болоод ... над.

А. Михайл...

Врачын зүб...

ХАЛДАБАРИТАЙ ХЭЖ...

Хэжэг (грипп) гээшэ үбш... хүнһөө элүүр хүндэ халтад ... халдадаг. Юундэб гэхэдэ, т... шэнэй жэжэхэн микробууд ... һэн хүнэй хамар аман, хоолой... бэнги соохи үрихы нимгэн ар... газарта байдаг аад, ханяаха, ... гарха, нюһаа ниихэдэнь, аг... гаража, нүгөөдэ хүнэй амилх... ама, хамар руунь ородог. Юр... хэжэгтэһэн хүнэй байһан та... соохи пол, хана болон гэр ... бүхы юумэндэ хэжэгэй вир... халданхай байдаг гэжэ һэргы... байха.

Хэжэг халдаһан хүн 1—2 ... байхада үбшэлжэ эхилдэг ... 38—40 градус хүрэтэр гэнтэ ... луурдаг, даардаһаниинь хү... толгойнь үбдэдэг, үе мүсэнь ... дэдэг, нюрга, булшангуудынь ... дэг.

Халдабарита хэжэгтэй тэмсэ... эгээн түрүүн үбшэлһэн хүниие... доронь хүн зонһоо холодхох... рэгтэй. Үбшэлһэн хүнэй на... хүшэгэ татаха гү, али таһалга... амяарайнь байлгаха, тэрэнэй ... һан газарыень ходо арюудх... тулада, нэгэ хүнэг уһанда ... халбага хлорно известь хэжэ ... тунаагаад, тэрэ уһаараа таһал... угааха, аршаха хэрэгтэй. Үбш... хүнэй байдаг таһалгые һалхи... жа байхаһаа гадна, наранай ... тэрээн руунь оруулха шухал... жэгтэһэн хүн өөрын полот... тэй, тусхай амһартаһаа эд... байха зэргэтэй. Тэрэнэй ха... нюһаа ниихэдэ халдабарита ... сүүдэй агаарта гарадаг тул... хэжэгтэһэн хүн хамар амая ... даар халхалдаг байха уялгат... рэнэй эдеэлһэн амһартые уһа... һайса бусалгаха хэрэгтэй. Х... тэһэн хүниие харууһалжа, һ... байһан хүн ариг сэбэрые һэр... сахиха, үбшэлһэн хүнэйнгөө ... да дүтэлхэдөө гү, али хубсаһ... нарыень угаагаа һаа, гараа ... һайтар угаадаг байгуужаг. Т... һээ гадна, хэжэгтэһэн хүндэ ... амаяа хэдэн дабхар марляар ... халжа уянгүй. дүтэлхэ зэргэ...

Хэжэг үбшэниие һэ... хын тулада, үхибүүдэй, ... нэлгын, эдеэ хоолой эмхи ... гаануудта, хамтын байран... болон буса ниитын газар... 0,5% хлорно известиин ш... раствороор угаабари, арюуд... хэхэ гээшэ шухалын шухала ... юм. Гэрэй богоһо доро, хлор... вестиин растворто ковёр гү, ... ондоо дэбисхэр дэбдихэ хэрэ...

Бүхы хамтын байрануудта, ... тернадуудта, ажалай резервы... гуулинуудай болон багахан ... бүүдэй байдаг ниитын эмхи з... нуудта хэжэг үбшэнтэниие б... ха тусхай таһаг бии болгохо...

Ниитын эдеэ хоолой эмхи ... гаанууд амһарта болон буса... рэгсэлнүүдээ 2 процентын со... растворто бусалгаха зэргэтэй.

Нүхэд! Бүхы эдэ эрилтэн... дүүргэе! Хэжэг үбшэнһөө ... һэргылэн хинахын түлөө гр... эсэргүү сывороткэ, акрихин, ... лин, кутизон хэрэглэгты.

Бүлэ соогоо хэн нэгэнэй хэж... бэл, врачые гэртээ ерүүлэгты. ... бээ үхибүүнэй үбдөө һаань, ... ниие хайшаншье табингүй, вр... дуудагты.

Халдабаритай хэжэг гээшэ ха... гэхэдэ халдадаг ужаг, унжагк... шэн гэжэ ойлгогты. Хэжэгһээ ... һэргылэн хинахын түлөө ... эрилтэнүүдые заабол дүүргэ...

Л. Пацко, ...

ХҮРШЭ ОБЛАСТЬНУУДАЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЬЭЭ

КЛУБАЙ ЗАЛУУ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД

Областиин Культурын управлениин үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн хүдөөгэй клубые даагшадай һарын курса хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Курсада арбадахи классые дүүргэһэн хүбүүд, басагад һуралсаа. Эдэнэр клубай хүдэлмэри, драматурги, искусство, дуу дуулалгын талаар лекцинүүдые шагнаһан, практика гараһан байна. Курса дүүргэгшэд областиин Тайметскэ, Балаганска, Казачинско-Ленскэ, Катангска, Киренскэ районуудта эльгээгдээ.

Тэрэшэлэн арбадахиие дүүргэһэн 45 хүбүүд, басагад хүдөөгэй библиотекариин курсада һаяар һуралсахань.

ХАМТЫН БАЙРА

Ангарск городой Керамическа заводто 100 хүнэй байха хоёр дабхар хамтын байра баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Мүн нимэ нэгэ байра байгша оной дүрбэдэхи кварталда ашаглалгада оруулагдахань. Тиихэдэ август һарада эндэ хилээмэнэй тусхай магазин нээгдэһэн юм.

ШЭНЭ КЛУБУУД

Эрхүүгэй Совнархозой олохон предприятинууд Агууехэ Октябриин һайндэртэ бэлэг болгон шэнэ клубуудтай болохонь. Жэшээлхэдэ, Храмцово посёлогто ехэхэн клуб баригдажа байна. Энэнь 530 һууритай харалгын залтай, мүн биллиардна, уншалгын залтай библиотекэ, 530 һууритай лекционно зал, кружогуудай ажаллаха комнатонуудтай юм.

Тэрэшэлэн «Мамслюда» трестын Ехэ Луговка, Ехэ Северный гэжэ слюдагай руднигууд шэнэ клубуудтай болохонь.

ГАХАЙ БҮРИҺӨӨ 32 ПОРШООНХО

Боохоной районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо Линда Эннок юһэдэхи жэлээ гахайшанаар ажаллажа байна. Энэ нүхэр гахайнуудаа һайнаар харууһалһанай ашаар, хоёр жэлэй туршада тэдэ таба дахин түрүүлээ. Байгша оной түрүүшын хахадта нүхэр Эннок даажа байһан 12 гахай бүриһөө 17,3 поршоонхо абаа. Нүхэр Эннок эдэ гахайнуудһаа гадна, үшөө арбан гахай даажа абаа. Эдэнэрынь бултадаа түрэжэ, дунда зэргээр 7 — 7 поршоонхо үгөө.

Колхозой гахайн ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнь түлөө партиин райком, райгүйсэдком нүхэр Эннок Линдые часы, хүндэлэлэй грамотаар һаяхан шагнаба. Нүхэр Эннок шанда харюу болгон, даажа абаһан гахай бүриһөө 32 поршоонхо абахаб гэһэн шэнэ уялга абаа.

Эрхүү.

«Восточно-Сибирская Правда».

Братска ГЭС-эй барилгашад котлован соо сугларһан уһые түргэн бүлэжэ гаргахын зорилгоор баржанууд дээрэ насос тодхожо хэрэглэнэ. Гурбан баржада тодхогдоһон 10 томо насосууд часай туршада 12 мянган кубометр уһа бүлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тиимэ нэгэ баржа харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

ҮБЭЛДЭ БЭЛЭДХЭНЭ

Карымска районой «Родина» колхоз 100 малай байха нэгэ шэнэ байрын барилгые дүүргэжэ байна. Мүнөө сонхонуудтань шэл һуулгагдаһан, шиферээр хушагдаһан байна. Энээнһээ гадна, досоонь кормушканууд хэгдээ. Энэ байра ноябриин нэгэндэ ашаглалгада үгтэхэ юм.

Тэрэшэлэн Зубковщина нютагтахи малай хуушан байранууд сүм һэльбэн заһабарилагдаа. Тиихэдэ гахайн байра сэбэрлэгдэһэн, дулаалагдаһан байна.

МТС-ЭЙ БАРИЛГА ДЭЭРЭ

Дарһанай механическа заводой барилгашад Ульзутуйска МТС-эй машинно-тракторна мастерскойн барилгые ноябриин 7 болотор дүүргэхэбди гэһэн уялга абаһан байгаа. Мүнөө барилгань дүүрэхэ тээшээ болоо. Энэ мастерской ууралаар дулаасуулагдаха юм.

Тэрэшэлэн заводой барилгашад механизатор нуудай байха хоёр дабхар хамтын байра барижа байна. Энэ барилгань Октябриин һайндэр болотор дүүргэгдэхээр хараалагданхай. Шулуушан А. Гурулев, модошо дархан Я. Иванов, И. Федоров гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана. Эдэнэр үдэр бүриингөө даабариие 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

ШАБАРААР БАРИГДАҺАН ШУБУУНАЙ БАЙРА

Буторинска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 1000 шубуунай байха байра барижа, һаяхан ашаглалгада оруулба. Энэ барилгань шабараар баригдаһан байна.

Нуурай эрьедэ баригдаһан энэ барилгань галуу, нугаһа тэжээхэдэ ехэ таатай юм. Мүн үбэлэй үедэ галуу, нугаһанай тамарха тусхай таһаг энэ байрадань һаяар хэгдэхэнь.

БАДМА ТУДУПОВАЙ ОТАРАДА

Агын районой Калининай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Бадма Тудупов 60-тай болобо. Тэрэнэй һамган —Долгор мүн жараяа шахажа ябана. Эдэ хоёр колхозой тогтохоһоо хойшо ниитын мал ажал дээрэ мүнөө болотор хүдэлһөөр. Үнгэрэгшэ жэлдэ район дотороо эгээн түрүүлэн эдэ хоёр хурьгадые үбэл абажа тэнжээһэн юм.

Мүнөө эдэнэрэй харууһалжа байһан хонид тобир тарганаар ондо орожо байна.

АЖАЛТА ҮДЭРТЭ—ЯБЛОКО

Петровско-Забайкальска районой «Памяти И. В. Сталина» колхоз жэмэсэй һайн садтай юм. Садынь Харауз тосхондо дүтэхэнэ, 12 гектар талмай дээрэ тариглаһан байгаа.

Энэ жэлдэ тус садынь ранеткын баян ургаса үгөө.

Колхозой правлени суглуулагдаһан 66 центнерэй 23-ыень колхозойнгоо гэшүүдэй ажалта үдэртэнь хубааһан байна.

Нүгөө үлэгшэ 33 центнер ранеткэнь гэшүүдтэ наймалагдаа.

Чита.

«Забайкальский рабочий».

Редакторай орло... О. ГОМБОЕВ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00560. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 5